Divan Edebiyatı - 2

1. İzün tozına yüzlerin sürmege
Dökildi saçıldı gül ü yâsemin

Bu beyitteki edebî sanatlar aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

A) Teşhis-Hüsnütalil
B) Teşbih-Tenasüp
C) İstiare-Teşbih
D) Teşhis-Teşbih
E) Tecahülüarif-Hüsnütalil

2. Âkil ol kimsedür ki her hâle
Şükr idüp Hakk'a ittikâ eyler

Câhil oldur ki gark-ı ni'met iken
Yine Rabb'ından iştikâ eyler

(ittikâ: yaslanmak; iştikâ: şikâyet)

Bu dizelerle ilgili aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?

A) Kafiye ve redif kullanılmıştır.
B) Ulama yapılmıştır.
C) Tezat sanatı vardır.
D) Didaktik bir içeriğe sahiptir.
E) Mesnevi nazım şekliyle yazılmıştır.

3. Her dem bana yâr arz-ı ruhsâr eyler
Hüsnüne beni beter giriftâr eyler
Gûyâ ki kemâl-i aşk dersin okutur
Her dem bana ta'lîmini tekrâr eyler

(ruhsâr: yanak; giriftâr: tutulmuş; ta'lîm: öğretmek; yetiştirmek)

Tek dörtlükten oluşan bu şiirin nazım şekli aşağıdakilerden hangisidir?

A) Terciibent
B) Mâni
C) Muhammes
D) Rubai
E) Şarkı

MEB 2018 - 2019 • Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü

4. (I) Divan edebiyatı, XIII. yüzyılda Hoca Dehhani ile başlayıp XIX. yüzyıla kadar varlığını devam ettirmiştir. (II) Ortak İslam kültürünün etkisiyle oluşan bir edebî gelenektir. (III) Bu gelenek, Arapça ve Farsça kelime ve tamlamaların sıkça kullanıldığı; genellikle sanatlı, süslü söyleyişlere yer verilen; daha çok somut konuların işlendiği bir çerçeve çizmektedir. (IV) Divan edebiyatı geleneğinin en tanınmış sanatçıları arasında XIV. yüzyılda Sultan Veled, Ahmedî; XV. yüzyılda Şeyhî, Necati, Zati; XVI. yüzyılda Ahmet Paşa, Fuzuli, Baki, Hayali Bey; XVII. yüzyılda Nef'i; XVIII. yüzyılda Nabi, Nedim, Şeyh Gâlip; XIX. yüzyılda Enderunlu Vâsıf sayılabilir. (V) Aşk temelli bir yapı arz eden divan şiirinde âşık; aşk hastalığına yakalanmış, dermanı olmayan derde düşmüş, sevgiliden yüz bulamamış biri olarak canlandırılsa da bu durum, âşık için utanılacak değil aksine onu yücelten bir durumdur.

Divan edebiyatı ile ilgili numaralanmış cümlelerin hangilerinde bilgi yanlışı vardır?

A) Yalnız I.
B) I ve II.
C) II ve IV.
D) III ve IV.
E) III ve V.

5. - - - -, bir sözün içinde gizli olan sanatlı anlamdır. Buna göre belli sözcüklerin kullanılması yine belirli düşünüş şekillerini doğurur. Örneğin sevgilinin ağzı için kullanılan "âb-ı hayat" tamlaması bağlama göre bu özelliği kazanabilmektedir. Çünkü ağız sözcüğü ile sürekli olarak ilişkilendirildiğinden zamanla asıl anlamı yanında ağız anlamını da karşılar hâle gelmiştir.

Bu parçadaki boşluğa aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Berceste mısra
B) Hamse
C) Mazmun
D) Sehl-i mümteni
E) Leffüneşir

6. Seherden seyre vardum murgzâra
Hezârân murg gördüm geldi zâra

Gül ü lâleyle zeyn olmış çemenler
Oyuna girdi gönlekcek semenler
(murg-zâr: kuşun çok olduğu yer; hezârân: binlerce; zâr: inleme; zeyn olmış: süslenmiş)

Bu dizelerin ahenk unsurlarıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?

A) Ulama yapılmıştır.
B) Kelime tekrarına yer verilmiştir.
C) Aruz ölçüsüyle yazılmıştır.
D) Redif kullanılmıştır.
E) Tunç uyak vardır.

7. I. Destan Dönemi'nde hece ölçüsü ve beyit nazım birimi kullanılırken divan şiirinde aruz ölçüsü ve daha çok dörtlük tercih edilir.
II. Destan Dönemi'nde konuşma diline yakın ve Türkçe sözcüklerin ağırlıkta olduğu bir söyleyiş görülürken divan şiirinde Arapça ve Farsça sözcüklerin etkili olduğu sanatlı bir dil hâkimdir.
III. Destan Dönemi'nde eserler kopuz eşliğinde söylenebilirken divan şiirinde metnin bir enstrümanla söylenmesi eğilimi yoktur.
IV. Destan Dönemi ürünleri daha çok anonimken divan şiirinde eserin yazanı genellikle bellidir.
V. Destan Dönemi'nde millî unsurlar ön plandayken divan şiirinde dinî ögeler daha belirgindir.

Destan Dönemi şiiriyle divan şiirinin karşılaştırıldığı numaralanmış cümlelerin hangisinde bilgi yanlışı yapılmıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

8. • Garipname
• Tezkire
• Hikemi üslup
• Hamse

Aşağıdaki sanatkârların hangisi bu terimlerin herhangi biri ile ilişkilendirilemez?

A) Kınalızade Hasan Çelebi
B) Baki
C) Taşlıcalı Yahya
D) Âşık Paşa
E) Nabi

9. **Gazel nazım şekli ile ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?**

A) Beyit sayısı genellikle beş-on beş arasında değişmektedir.
B) Mahlas beytinden sonra bir ya da birkaç beyit daha eklenen gazellere "beytü'l gazel" adı verilmektedir.
C) Kasidelerin içinde yer alabilmektedir.
D) Matla mısralarından birinin maktada tekrarlanmasına "redd-i matla" denir.
E) Kafiye örgüsü "aa, ba, ca…" şeklindedir.

10. **Aşağıdaki kavram eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?**

A) Tahmis – Beşleme
B) Yek-âhenk – Konu bütünlüğü
C) Girizgâh - Tasvir
D) Şarkı – Nakarat
E) Mesnevi – Âğâz-ı dâstân

11. **Aşağıdakilerin hangisindeki tanımlama ayraç içindeki ifade ile örtüşmez?**

A) Türk edebiyatında XVII ve XVIII. yüzyıllarda Nefi, Şehri, Naili, Neşati ve Şeyh Galip gibi şairlerin üzerinde etkili olmuştur. (Sebkihindi)
B) Tatavlı Mahremî ile Edirneli Nazmî gibi divan edebiyatı şairlerinin, eserlerinde Arapça ve Farsça kelime ve tamlamalar yerine Türkçelerini tercih etme gayretleri sonucu ortaya çıkan şiir anlayışıdır. (Türkî-i Basît)
C) Bir gazelin her beytinin mısraları arasına aynı vezinde iki, üç, dört mısra eklenerek oluşturulmuş bentlerden meydana gelen bir nazım şeklidir. (Murabba)
D) Divan edebiyatında, başka bir manzume örnek alınarak aynı ölçü ve uyakla yazılan şiirlere denir. (Nazire)
E) Divan şairlerinin hayatlarını ve şiirlerini genellikle öznel bir bakış açısıyla değerlendiren eserlerdir. (Tezkire)

